NERITIDAE IN DE RECENTE LITERATUUR (5)

door

Henk K. Mienis

Onlangs kreeg ik eindelijk een exemplaar in handen van "The Collector's Encyclopedia of Shells" geschreven door de welbekende Engelse auteur S. Peter Dance (1974). In dit werk, waarvan ondertussen reeds een verbeterde uitgave is verschenen, worden 21 soorten genoemd die tot de Neritidae behoren. Onder deze bevinden zich maar liefst elf die verdere opmerkingen behoeven.

1. Nerita antiquata Récluz

De afgebeelde exemplaren behoren gedeeltelijk tot N. antiquata (boven links en beneden rechts), gedeeltelijk tot N. polita australis Wood (boven rechts en beneden links). Beide soorten worden dikwijls samen aangetroffen in NW-NO Australië, maar kunnen heel gemakkelijk uit elkaar gehouden worden. De laatste omgang van antiquata vertoont altijd alleen maar een zeer regelmatige, goed ontwikkelde axiale sculptuur, een dergelijke sculptuur is in polita australis slechts aanwezig op het laatste deel van de schelp in de buurt van de lip van de mondopening. Daarnaast bezit polita australis een zeer typische spiraalsculptuur op de laatste omgang, die daar nooit aanwezig is in antiquata. Bovendien

is de columella-vlakte in polita australis altijd geheel glad, terwijl dit in antiquata niet het geval is.
Nerita antiquata is een goede soort, die in zijn verspreiding beperkt blijft tot een betrekkelijk smalle strook op de grens van de Indische en Stille Oceaan: van de Filippijnen over het oostelijk deel van Indonesië tot aan NW-NO Australië.
Nerita polita australis blijft in zijn verspreiding beperkt tot Australië, waar de typische N. polita polita ontbreekt.

2. Nerita granulata Reeve
Daar Dance deze soort niet afbeeldt, is het vrij duister wat hij onder N. granulata verstaat. Het staat echter vast dat het zeker niet de soort van Reeve betreft, daar Dance spreekt over "white aperture with weakly denticulate parietal lip", terwijl Reeve juist de nadruk legt op "strong plaits inside the outer lip".

3. Nerita lineata Gmelin
Reeds eerder heb ik er op gewezen dat N. lineata Gmelin (non Müller) vervangen moet worden door N. articulata Gould, 1848 (Mienis, 1974).

4. Nerita maura Récluz
Nerita maura is een junior synoniem van Nerita nigrita Röding. Deze soort staat ook bekend als N. semirugosa Récluz. De juiste naam is echter die van Röding.
Daar Dance spreekt over "the columella may be yellow" en "weak beading on parietal shield near denticles", hetgeen niet van toepassing is op N. nigrita, is het heel goed mogelijk dat hij ook in dit geval een mengsel van twee soorten onder één naam beschreven heeft. Dit moeten dan N. nigrita en N. maxima Gmelin geweest zijn. Deze soorten lijken veel op elkaar en worden ook vaak samen aangetroffen in een en het zelfde gebied. Op N. nigrita heeft dan betrekking/ "the columella may be yellow" en "weak beading on parietal shield near denticles", want N. nigrita bezit een goed ontwikkelde sculptuur op de columella, die nooit geel is, terwijl N. maxima een gladde schelp heeft.
Zonder afbeeldingen valt dit echter niet te bewijzen.

5. Nerita morio Sowerby
Hetgeen Dance over de verspreiding vertelt: "Indo-Pacific. Frequent", is iets overdreven daar deze soort in zijn verspreiding beperkt blijft tot twee groepen eilanden in de Stille Oceaan: Ducie en Paaseilanden.
Daar Sowerby deze soort oorspronkelijk als een Neritina-soort beschreven heeft, moet de auteursnaam tussen haakjes geplaats worden: Nerita morio (Sowerby) (Mienis, 1975).

6. Nerita pupa Linnaeus
Deze soort is de typesoort van het genus Puperita en behoort als zodanig dan ook beslist niet thuis in het genus Nerita. De juiste naam luidt dan ook Puperita pupa (Linnaeus).

/"spiral striae crossed by axial growth lines" en op N.maxima

7. Nerita textilis Gmelin
Deze bekende soort, de grootste onder de nog levende Neritidae, komt alleen maar in de Indische Oceaan voor. Alle vermeldingen van het voorkomen van N. textilis in de Stille Oceaan hebben zo goed als zeker betrekking op N. exuvia Linnaeus, een soort die veel op textilis lijkt.

8. Nerita undata Linnaeus
In de meeste populaire handboeken wordt N. quadricolor eenvoudig als een synoniem beschouwd van N. undata. Zo ook in dit boek. Dit is echter niet juist. Nerita quadricolor komt voor in het NW-gedeelte van de Indische Oceaan, speciaal de Rode Zee, en is op grond van duidelijke kenmerken van de schelp (vorm van de ribben, sculptuur van de columella, bovenste tand op de columella en kleur) gemakkelijk te onderscheiden van N. undata. Vooral in die streken waar zij soms samen voorkomen: Kenia en Somalië, zijn beide soorten duidelijk te onderscheiden en komen er nooit overgangen voor tussen undata en quadricolor, hetgeen volgens mij een teken is dat het hier inderdaad om twee goede soorten gaat.
Het afgebeelde exemplaar behoort tot Nerita quadricolor.

9. Neritina communis Quoy & Gaimard
Deze naam moet vervangen worden door zijn senior synoniem: Neritina waigiensis (Lesson).

10. Neritina gagates Lamarck
De vermelding "Indo-Pacific (Pacific only)" is beslist fout. Neritina gagates blijft namelijk in zijn verspreiding juist beperkt tot het westelijk deel van de Indische Oceaan: ZO-Afrika, Comoren, Mauritius, Reunion, Seychellen en Madagascar.
De zes exemplaren die Dance afbeeldt als behorende tot N. gagates vormen een ware hutspot van drie geheel verschillende soorten, die allen in het kleurpatroon iets gemeen hebben:
Neritina gagates Lamarck - boven-links;
Neritina coromandeliana Sowerby - boven-midden en rechts, onder midden en links;
Neritodryas dubia (Gmelin) - onder-rechts.

11. Neritina turrita Gmelin
Deze soort is beslist niet "short-spired", integendeel, het tegenovergestelde "high-spired" is meer op zijn plaats. Daar deze soort oorspronkelijk als een Nerita beschreven is geworden, moet de auteursnaam tussen haakjes geplaatst worden.

Literatuur

Dance, S.P., 1974. The Collector's Encyclopedia of Shells: 1-280. New York, St Louis, San Francisco, Toronto.
Mienis, H.K., 1974. Notes on fossil and recent Neritidae. 4. Nerita lineata Gmelin, 1791, a junior homonym of Nerita lineata Müller, 1774.- Argamon, Israel J. Malac. 4: 21-22.
Mienis, H.K., 1975. Notes on fossil and recent Neritidae. 6. Nerita gliberti, new name for Nerita morio Dujardin, 1837, non Nerita morio (Sowerby, 1832).- Basteria 39: 1-2.